



ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
19 septembrie st. v.
1 octombrie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 38.

ANUL XXIX.
1893.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Primul bal.

Comedie intr'un act.

(Fine.)

Robeanu. Vești dragă ce vré să dîcă să trăești pentru alții iar nu pentru tine? ajungi că nici nevêsta nu te mai cunoșce și nu-ți înțelege firea! (*Bea.*) Ah! pare că m'am mai rëcorit! (*Dând o sărutare in vînt.*) Hm! asta e pentru voi bunii și iubiții mei musafiri, cari așa de discreți și de politicoși sînteți încat, simțind cât de greu îmi stă pe suflet balul acesta, faceți tot ce puteți pentru a-mi scurtă supliciu și a-mi micșorâ povara. (*Intorcîndu-se la drêpta.*) Nu-i așa, nobilă și graciosă contesă? Ah! când ați șci ce plăcere mi-ați face când nu ați veni să-mi stricați kieful ce am cu infățoșarea dvôstre acră ca agurida și increțită ca un mër desghețat pe sobă! (*Cătră Lia.*) Șcii, îi vorbesc astfel fiind că e surdă de poți să dai cu tunul lângă dînsa! (*Vorbește iar cătră drêpta.*) Mai că aș consimți să ve dau acea atât de mult solicitată doctorie care v'ar liniști pentru totdeauna tôte bătăile supărătoare ce ve sbuciumă așa de cumplit inima... mititica!... (*Ciocnind paharul cu acul al persoanei presupuse din drêpta.*) Să ve trăescă!... Ați mîncat bine? sînt fôrte bucuros! (*Se întorce la stînga.*)

Cred și eu că s'o fi săturat, hai? ce dîci cocóna Luxița!... că de când s'a pus la mésză nu și-a mai dat rënd gurei! Ce dîci? e surdă? ... asta trebuie s'o șcii dta mai bine decăt mine, fiind că niminea nu te ascultă mai cu drag vorbind, decăt dînsa! (*Luând o bucată de friptură.*) Pofțiți fasan! (*Tae și gustă.*) De minune! Nu e așa?... Cred și eu, nevêsta mea l'a crescut cu mâna ei și l'a ingrășat numai cu migdale dulci și cu rhum Jamaica dela Ulmenil (*Cătră Lia.*) Ba fără glumă, dragă, e

bun de tot! Nu guști și tu o bucățică? (*Taie și-i dă.*) Dêcă me iubescil!

Lia. Bine dragă, dêcă te pui să mânânci de pe acum o să-mi strici tot rostul meseil... Mi-ești drag de tot așa!

Robeanu. Dar altmintrelea nu?

Lia. Ba da, in tôte felurile. Dar intre cocóna Luxița și contesa te-ai desvêlit atâta de mult, încat pot dîce că astă sêră te cunosc și eu pe deplin și te pot prețui intr'adevêr așa precum ești. Nu poți să-ți inchi-puești cât sînt de fericit de acéstă descoperire!

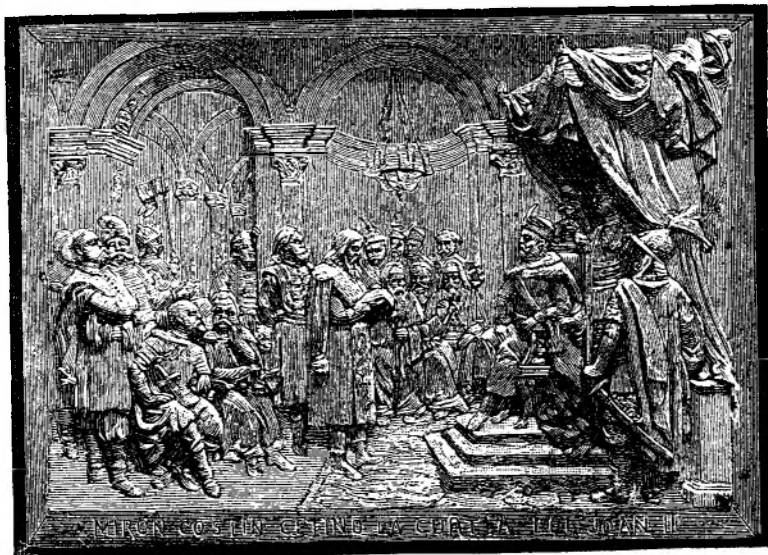
Robeanu. Vești, că aveam dreptate, că numai fiind unul lângă altul, singuri singurei, voi puté să-mi desfășor talentele, căci altfel mărturisesc că me luai drept un om posac, distras, pôte chiar și reutacios și dorința ta de-a merge necontentit in lume eră numai temerea de-a remânea singură cu mine... ca să mori de urit?... Spune drept nu e așa?...

Lia (cu indoelă.) Nu, cum poți crede una ca asta? Tu șcii că te iubesc, că te-am iubit atît de mult!

Robeanu. Dar, de-acuma și mai mult pôte! (*Intîndu-i mâna.*) Vino incóce, să pecetluim pactul cel nou de vieță. Să trăim pentru noi și prin noi mai in-têi și atunci când ni se va urî, ori-când vom fi siliți de datoriile sociale ori de impregiurări, să trăim și pentru alții! Vrei? (*Tornă un pahar Liei.*) Aide cioc-neșce! in sănătatea ta, dragă nevêstă!

Lia. In sănătatea ta, scumpul și iubitul meu Georges! (*Se sărută peste mésză.*)

Robeanu. Încă o-dată! (*Se sărută.*) Și acum lasă-me să inchin și cu invitații noștri, până când sînt încă in vervă. (*Dregîndu-și glasul.*) Dómnelor și domnilor! Nu sînt vrednic să ve mulțumesc de distinsa onóre ce ne-ați făcut adunându-ve (*apésă*) cu atâta grabă măgulitoare in salónele nóstre și mân-



MIRON COSTIN LA CURTEA POLONĂ.

când din minunatul acesta de supeu, cu o pofță atât de imbucurătoare pentru starea sănătății dvóstre! Ea, pot a dice, este o probă elocventă, că intrând aci, ați uitat că veniți la un medic, a căruia cea mai sfântă și mai lucrativă datorie este de a se devotă pentru omeniirea suferindă! Iată pentru ce să-mi dați voe a ve ură multe și fericite succese de asemenea natură în cariera dvóstre de invitați la baluri cu supeuri, rezervându-mi totde-odată dreptul de a ve căută chiar gratis pe fiecare, cu condiție numai să nu aveți prilej de a ve imbolnăvi în casa mea. Să ve fie de bine! Și noue asemenea! (*Își bea paharul.*)

Lia. Îmi pare reu că nu e Zornescu să te audă, căci ar fi nebul de bucurie, vedându-te așa de bine dispus... Apropos o, dar găsec că și dlui e în întârziere... A trecut de doue ori 20 de minute de când mi-a promis că se va întorče...

Robeanu. (*Venind lângă cămin și privind ornicul pe care îl controlază cu al seu.*) Unspredce trecute! Dragă, nu e lucru curat. Lăsând gluma la o parte nu-mi pot inchipui cum să nu vie nimeni, nici cel mai mic ofițerașu, până acum. Trebuie să se fi aprins orașul séu că mai sânt baluri pe undeva, căci altfel nu-mi esplic o asemenea ne mai pomenită necuviință. Acum pentru mine lucrul nu e de nici o importanță, din contră, dar pentru tine e nu numai de un reu augur pe viitor, ci chiar o probă vedită că lumea nu vré să ia în sémă invitarea ta!

Lia. Și dór am făcut-o în tótă regula, cu opt decă nu cu dece dîle înainte, nu-mi aduc aminte bine. Am scris eu și cu mama invitațiile dupe lista ce mi-ai făcut tu și le-am dat lui Simion să le impartă. Nu póte fi nici o neregularitate!

Robeanu. Le-ai dat lui Simion să le impartă el singur?

Lia. Nu, să le pună la poșta.

Robeanu. Atunci fără indoielă că au ajuns la destinație de atâta timp. În oraș se face distribuția de 4, 5 ori pe dî. Ia să cercetăm lucrul mai de aprópe... (*Sună.*)

Scena XV.

Cei de sus, Simion.

Robeanu. În ce dî ți-a dat cuconița biletele de invitație pentru bal?

Simion. Sânt pe semne vre-o dece dîle de atunci, coconașule, (*gândind*) da, sânt dece dîle.

Lia. Și cum ai făcut cu ele?

Simion. Cum să fac? Le-am luat așa pachet cum mi le-ați dat, le-am pus în buzunar și m'am dus eu singur de le-am pus în cutia poștei la colțul uliței, lângă pușcaș.

Lia. În ce dî o fost asta?

Simion (*gândind*.) Ađi sântem sâmbătă... Miercu-rea trecută. Cum m'am întors cu dvóstre dela cocóna mare, cu trăsura, mi le-ați dat și așa cum eram cu mantaoa de blană, m'am dus de le-am turnat singur în cutie.

Robeanu. Miercuri dîci?

Simion. Da, miercuri.

Robeanu. La ce cias?

Simion. Pe la cincii trecute dupe prând.

Robeanu. Când erá focul la pușcaș?

Simion. Tocmai. Atunci ve întorcéți și dvóstre pe jos acasă și v'ați oprit la foc, ba încă am intrat amên-doi în năuntru fiind că dîcea lumea că nevêsta némțului fusese rănită de niște érbă de pușcă și zăcea plină

de sânge în odaea din fund. Șciți c'am intrat și eu cu dvóstre?

Robeanu. Da, îmi aduc aminte. Dar nu erai cu mantaoa cu blană mi se pare. (*Gândind*.) Nu. Erai cu capul gol și cu spențerul cenușu. Eu cel puțin nu te-am veđut îmbrăcat cu mantaoa. Apoi decă dîci că ai plecat îmbrăcat, ce ai făcut mantaoa, căci acum îmi aduc fórte bine aminte că nu o aveai...

Simion. Păi, nu fireșce, nu o aveam. Fiind că ajungând la colț am veđut lumea alergând și pompierii și începuse să arunce lucrurile de pe ferestre jos, cum li e obicei și strigá la ómeni să se ferescă că e érbă de pușcă în prăvălia némțului. Ba chiar m'a imbrâncit un ofițer și mi-a dîs de ce nu pun mâna și casc gura... eu nu căscam gura că abia ajunsesem. Tocmai atunci treceați și dvóstre și m'ați mánat să v'aduc ghiosdanul cel mic roșu de pe biurou. Am dat fuga acasă, am lăsat pălăria și mantaoa și v'am adus ghiosdanul de grabă acolo.

Lia. Dar biletele le pusesesi în cutie ori nu!

Simion. Fireșce le pusesem!

Robeanu. De-atunci te-ai mai îmbrăcat cu mantaoa?

Simion. Ba nu. Mi-a strîns-o Catinca în dulap și nici n'am avut când s'o mai imbrac, din pricină c'am regulat prin odăi pentru bal. De câte ori am fost în têrg, am fost în țivil.

Robeanu (*strigă în drepta.*) Catinco!... Catinco!...

Catinca (*din culise.*) Porunciți!...

Robeanu. Ia adu-mi mantaoa de blană a lui Simion încóce. (*Se aude afară o trăsură.*)

Lia (*enervată.*) Repede, Simióne. Vine cineva. (*Simion iese.*)

Scena XVI.

Cei de sus, afară de Simion, Catinca (*aduce blana.*)

Robeanu (*căutând prin buzunare dă de un pachet cu bilete de invitație — citeșce.*) Domnul și dómna Robeanu, au onóre de a ve rugá să binevoíți a asistá la balul ce dau în séra de 14 februarie 1889. (*Svêrlind biletele în sus.*) Ura!... ura!... s'a deslegat enigma!

Lia (*Cu părere de reu.*) E o ne mai pomenită prostie!

Robeanu (*luând-o de talie.*) Lasă dragă, balul teu nu e pierdut... (*Cătră Catinca.*) Spune musicanților să cânte un vals! (*Catinca iese prin fund repede.*) Din contră! Mésa e întinsă, musicanții vor începe să cânte. (*Ceremonios.*) Dómna bine-voieșce a-mi acordá primul vals, prima polcă, primul cadril și cotilionul!

Lia (*cu dragoste plecând capul pe umărul lui.*) Din tot sufletul meu, Georges chéri!...

Scena XVII.

Cei de sus, Simion.

Simion. A sosit domnul Zornescu pentru bal! (*Se aude valsul în fund.*)

Robeanu. Spune dlui Zornescu că a sosit prea târ-đu și că balul nostru, primul nosrtu bal va fi de ađi peste opt dîle! (*Merge spre fund jucând valsul.*)

(Cortina.)

D. C. OLLANESCU.

Banii pe cari îi ai sânt libertatea, cei după care alergi sclăvia.

In amurg.

Balta 'n sóre inmuiată
Cerule tot îl oglindesc,
Și pe unda ce scipeșce
Luntrea trece legănată.

Către maluri se 'ndrumeză
Sub lopata ce o 'mpinge
Flórea salciilor ninge,
Și cristalul schinteciéză.

Dintr'un coș in rotogóle
Fumu-albastru urcă 'n haos,
Iar pe mal fără repaos
Se agită brațe góle.

Fete rose, pe nesipul
Ars, întind o pânză fină,
Le-arde ochii in lumină
Când își vęd in undă chipul.

In oglinda străvedie
Iată prějma se resfrânge,
Numai crucea vechie plânge
Intr'a ei melancholie.

Vesel barca se aventă,
Sunt in ca flăcăi și fete...
Pórtă sórele in plete...
Dենși mână, ele cântă.

La biserica scaldată
Intr'o plóie de lumină
Sună tóca: Toți se 'nchină,
Séra nașce argintată.

Peste tot o dulce tihnă,
Dorm copii in cămară,
Dar bătrânii stau afară
La răcóre și odihnă.

Și acolo, fiecare
Glăsueșce o poveste...
Dintre deluri fără veste
Luna roșie răsare.

CINCINAT PAVELESCU.

P r o v e r b e .

Ce nu vrei să șcie dușmanul teu, nu spune prietenului celui mai bun. (Arab.)

Mai bine să ajungi de plâns, decât de rís. (Englezesc.)

Cine întreprinde ceva fiind furios e ca corăbierul care intinde pânzele in vreme de furtună. (Englez.)

Cine desprețueșce pe proști nu șcie că umbra face să iésă lumina la ivélă. (Danez.)

E mai bine a avé un ou ađi decât o găină mâne. (Italian.)

I d i o t u l

De Camille Biaz.

Erá idiot? Unii se întrebau decă e idiot pentru ca pe urmă să dică: «ar puté să muncéscă». Părinții lui nu erau tocmai săraci; copilul ásta se născuse fórté târđú; un frate și o soră mai mari îl răsfațau pe când erá mic. Bietul de el abiá vorbiá, o convulsione, in copilărie, îi strímbase gura și îi paralizase puțin falca. Primiá binele și nu se plângea de reul pe care îl făceau copiii ceialalți.

In partea locului îi diceau: *Prostul*; vorba asta erá un brevet de lenevie.

In fața casei unde ședea el erá o familie de negustori cu dare de mână, a căror copii, un băiat și o fată, unu in vęrstă de doispredece ani și celalalt numai de dece, erau copii stricați, cam liberi, cu multime de fantasii fiind că li erau totdeauna satisfăcute. Fetița erá frumoasă cu păr des blond inelat, cu ochi albaștri riđători și cu gurița drăguță. Fratele ei, mai mare, care avea un corp și o putere prea puțin obișnuite la copiii de vęrsta lui, o ducea in fiecare diminetă primăvera să bé lapte dătător de viétă pe cari vacile îl iau din cea dintei verdétă a anului, dela doica lor comună, o femeie prea cum se cade care avea casă afară la câmp.

Așá ordonase doctorul, ca mititica Marta să bé lapte. Și fiind că muma se sculá târđú, Fortuné se însărciná să ducă pe fată.

Ca igienă lucrul acesta trebuia să fie minunat? Se șcie că aerul diminetei este cel mai bun, fiind cel mai curat; in fiecare di Marta se întorcea mai rumenă și cu mai multă viétă in ochi.

Când plecau fratele cu sora, idiotul se găsiá totdeauna la douęzeci de pași inapoia lor. Deocamdată ei nu băgară nicidecum de sémă, pe urmă intr'o di Fortuné bágënd de sémă pe *Prostu*, nu-i plăcú că erá astfel urmărit și se rėsti la bietul băiat și-i dișe să stea acasă. Idiotul se întorse fără să dică nici o vorbă, inse a doua di fratele și sora îl vędurá mergënd inaintea lor prin livedea pe unde se jucau ei când se întorceau dela vácărie.

Fortuné se supără. *Prostul* îi respunse scurt:

— Nu fac nici un reu.

— Are dreptate... dișe Marta.

Inse fratele nu voiá lucrul ásta. In vorba asta el vędú un fel de sfidare aruncată de idiot și Fortuné alergá dupe el aruncând cu pietre intr'ensul; idiotul inse fugiá incet, întorcëndu-se din când in când ca să arunce Martei o privire plină de suferință și de bucurie, care trebue să fie privirea martirului care dișe lui Dumnezeu: Pentru tine sufer.

— Destul! destul! o să-l lovești! dișe fetița.

— Așá! este laș fiind că fuge.

Idiotul se oprí in loc, cu fața spre cei doi copii. O piétră care se pornise din mâna lui Fortuné îl izbi in obraz, sângele curse iute și mult. Fortuné nu voise să mérgă așá de departe. Marta s'apropie de rănít; îi zímbiau ochii idiotului, fiind că buzele nu i se mai vedeau din pricina sângelui.

Prostul făcú o sfortare și dișe:

— Bagă de sémă să nu-ți pátezi rochia cu sângele meu.

Fără să șcie pentru ce, fetița fu tulburată.

— Ești rănít, Tata?

Așá-i dișe familia lui și așá-i diceau și alții.

— Nu șciu, respunse el.

Idiotul iar se vedea. Marta avu un gest de milă, pe când desmoștenitul destinului smulgea o mână de ierbă și-și ștergea sângele.

Fortuné, supărat fiind că făcuse reu, nu cuteză să mai amenințe pe idiot.

A doua zi, chiar înaintea văcăriei unde veniau dênșii ca să bé lapte, auzîră un sgomot care-i silî să iasă din staul. Trei ștregari, mai mari decât el, amenințau pe idiot, îl injurau, îi arătau pumnul, dedeau cu piciórele într'ensul. El, în picióre, drept, dibaci ca să pazeze fără să se apere, se uită la dênșii.

— Au să-l piseze în bățai, țise Marta.

— Tréba lor... respunse Fortuné!

Băiatul nu putu isprăvi vorba fiind că incremeni când vędu un lucru neașteptat.

Cum zări pe Marta cu fratele ei, *Prostul* se repedi la cei care-l băteau, trase unuia un pumn și-l culcă lung, puse piciorul pe dênșul ca să nu-l lase să se scóle, pe urmă, apucând pe cel d'al doilea de mijloc se slugi cu el ca cu o măciucă pentru ca să bată pe celalalt.

Copiii se rugau acum ca să-i ierte, inse Tata rîdea fiind ea Marta s'apropiá de el.

— Destul! destul! țise ea ca și în ajun cu acelaș ton de rugăciune și de milă.

Idiotul asvêrli pe protivnicii lui grămadă unu peste altul și se trase câțiva pași înapoi.

— Nu, nu sînt laș țise idiotul.

Și zîmbiá cu zîmbetul lui dulce.

Fratele și sora nu vorbeau pe când se întorceau.

Fortuné se gândiá că nu trebuie să ai credință în apa stătătoare.

Marta îl deșteptă din păduri:

— Décă este el așa de tare, pentru ce nu s'a apărât în potriva ta?

— Sigur că i-e frică de mine.

Fetița inse nu fu convinsă.

Đilele următoare vędurá iar pe idiotul, inse destul de departe pentru ca să nu se pótă plânge.

— Veđi bine că i-e frică de mine, țise Fortuné.

Și strigă cât putu:

— Tata!

Prostul se opri, întorse capul, și vędend că copiii îi fac semn, s'apropie de dênșii.

— Pentru ce vii tu totdeauna în locul unde sîntem noi?

Prostul respunse, uitându-se la Marta:

— Ca s'o vęd.

— Și pentru ce vrei s'o veđi?

— Este frumósă.

Vorbele astea furé țise fără codire, fără roșală în obraz.

Idiotul admirá pe fată cum admirá tóte lucrurile în natură când îi plăceau.

Véra fuse ploioasă, fratele și sora nu se mai duceau așa de des la doica lor; idiotul inse nu-ș întrepruse preumblările lui singuratice a căror monotonie fu tăiată de câteva bucurii. Îi fuse de ajuns să întêlnescă odată pe idolul lui pentru ca să vie în tóte đilele.

În vacanță vremea se făcu frumósă. Septembrie fu cea din urmă lună de libertate a copilor fiind că trebuiau să fie duși în pension. Profitară de luna asta. *Prostul* fu fôrte fericit. Fericirea se citea în ochii lui. Fratele și sora începură să simță plăcere de dênșul; îl descoperiau prin copaci séu prin câte un șanț séu prin bălării.

Intr'o diminéță pe când se preumblau pe o potecă îngustă pe malul gârlei Oise, Fortuné strigă:

— la priveșce-l este în vêrful unui plop.

Marta care se plecuse să rupă o flóre se 'ntorse repede; inse lunecă și căđu în gârlă.

Fata țipă, țipă și fratele ei, mai cu sémă că el nu șcicia să 'note și gârla erá repede.

Ajutor! ajutor!

Pentru ce? Când puse idiotul pe fată pe ierba verde nu avusese încă nimeni vreme să alerge, de și erá pescari pe malul apei și de și se plimbau ómeni pe câmpie.

Câteva đile Tata fu un erou în tot ținutul. El refusă inse ori ce resplată și fugi de felicitări.

Când se deschiseră școlile fratele și sora nu se mai arătară: se duseră în pension. Idiotul se făcu mai tăcut decât ori când.

Đile întregi se făcea nevêđut, nu spunea unde se duce. Familia se neliniști deocamdată, inse fiind că séra se întorcea regulat la ciasul mesei, se obișnuiră cu purtarea lui. Erău inse câteva ciasuri de limpedire în vieța asta de sêlbatic mut care ținú șase ani, tot aceeași: ciasurile acestea erău când veniá din pension, în vacanțe, Marta Genard.

Copila ajungend fată mare nu mai ieșiá singurá. Când nu ieșiá însoțitá de muma ei, fata ieșiá cu slujnica. Idiotul după ea. Marta îl întêlniá în cale ca totdeauna. Vederea lui nu-i făcea neplăcere; admirația asta tăcută și necurmată erá un omagiu adus frumuseții sale reale și pe urmă o fată totdeauna simte mulțumire că se simte iubită, fie chiar și de un animal. *Prostul* erá ceva mai mult decât un animal.

Ș-apoi, el o scăpase de mórte și ea nu uitá.

În trecăt ca totdeauna îi zîmbiá; odată chiar ea îi întinse mâna, inse el fugi în momentul când erá să atingă degetele cari i se oferiau.

Trecu un an întreg între ieșirea Martei din pension și mărițișul ei. Póte că anul acesta fuse cel mai fericit din vieța idiotului. Fata ieșiá des din casă, la început, se ducea la biserică, duminica, unde idiotul asistá, cu multă modestie, lângă aghiasmatar, spre mirarea tuturor, și mai cu sémă spre mirarea popii care, uitându-se bine la dênșul pentru întêcia órá, îi vędu privirea plină de gânduri și-l întrebá:

— Vrei să te grigești, Tata?

Prostul se uită la popă cu privirea lui intunecată de-odată și cu zîmbetul vag.

— Me înșelasem. Adevêrat că e idiot! țise popa.

Pe urmă erău preumblările, în familie, adese-ori pe jos, une-ori în trásurá. În casul acesta din urmă Tata alergá și ajungea odată cu ceilalți. Toți îl lăsau să facă ce voia, nu supêrá pe nimeni, nu erá indiscret și pentru Marta el erá tot cel care o scăpase de mórte.

Intr'o đii idiotul băgá de sémă că în familie erá un om mai mult. Nu erá un visitor ca ori-care altul. Toți páreau că-l tratéză ca p'o rudă, și nu se ducea. Se plimbá cu Fortuné la braț, ca doi frați și când ieșiau în familie, Marta se răđimá pe brațul lui și atunci... zîmbetul Martei erá prea fericit, privirea ei avea rađe până atunci necunoscute de dênșul.

Idiotul se întunecá. Odată se încrucise cu tinerii. Marta nici nu băgá de sémă că-l întêlnise.

Mâhnirea idiotului luá un caracter sêlbatic. Acum îl vedeau dela depártare mare.

Inse în ajunul nunții Marta avu un caprițiu: voi să mai vędă odată locul unde erá să móră într'o vreme, fericirea ei că trăeșce avea nevoie de amintirea asta.



O frumusețe spaniolă.

Se inseră. Marta veni cu logodnicul ei. Mergeau unu lipit de altul, vorbind vorbe de dragoste. Marta se opri de-odată.

— Acolo am cădută în apă.

Tăcu. Pe undă se desină o umbră mare, umbra unui om care se plécă forțe mult.

— Tata, o să cađi.

Idiotul întorse numai capul. Răspunse:

— Nu... apa me cunoșce pe mine.

Inse când se 'ntorse iar, îi lunecă piciorul pe iérba umedă și idiotul cădă în gârlă.

Țipete de spaimă, de o parte și de alta.

Așteptară să vedă pe idiot ieșind din apă.

Deșiaba.

— S'o fi incurcat în buruienile din fundul apei, dișe mirele Martei.

Marta nu răspunde. Pentru întâia órá avă ea acum intuiția că idiotul o iubeșce mult

A doua di, pe rochia de nuntă, mai nainte d'a plecá la biserică, pică o lacrimă, dulce și tristă, cum erá și zîmbetul idiotului, făcută ca tot ce trebuie să rămăe secret.

Datoria de inimă erá plătită *Prostului*.

I. S. SPARTALI.

Lumea latină înainte de Roma și zidirea Romei.

(Urmare.)

6. Procas Silvius.

După Aventinus în Alba Longa a urmat Procas Silvius. Acesta a avut doi fii, pe Numitor și pe Amulius și Procas i-a instituit de moștenitori în doué părți egale și a lăsat, ca după mórtea sa fiecarele să aibă regatul câte un an și așa schimbând unul pe altul, să stăpânescă¹.

7. Amulius Silvius.

După mórtea lui Procas pruncii Numitor și Amulius au trăit reu la olaltă, pentru că Amulius a fost un om și frate reu, și nu a dat imperiul și fratelui seu, ci a stăpânit singur.

Numitor a avut un fiu pe Egestus Silvius și o fată pe Rhea Silvia². Amulius, ca să fie mai sigur de stăpânirea regatului, mergând la vânătoare s'a ingrigit ca Egestus să se omórá; și tot atunci a poruncit, ca Rhea Silvia să fie preutésă dînei Vestu, prefăcându-se, că în somn ar fi fost admoniat de ênsași dîna Vesta, ca Rhea Silvia să-i fie preutésă, după adevăr inse, ca ea să rămână pururea virgină și să nu nască prunci, temându-se, ca să nu rămână cineva din ea, carele odată să-și resbune injuriile strămoșești³.

Rhea Silvia, preutésă vestală după datină și instituțiunea dînei, a ieșit, ca pentru lipsa celor sacre să aducă apă din isvorul, ce erá în pădurița dîului Mars.

¹ Sext. Aur. Vict. p. 19 și 29; iară T. Livius lib. I. c. 3 dișe: Procas... lăsa vechiul regat al Silviilor lui Numitor, carele erá fiul cel mai mare. Precum am arătat la început, Sext. Aur. Victor a consultat pe mulți scrietori, asemenea și pe T. Livius, și se vede, că mai mult a urmat altora...

² Egestus după Dion. Halicarnas; Jergestus după Eutrofiu, Aenetus după alții, Rhea Silvia la Romani Rea Silvia, Iia Vestatis și acuș numai Rea, acuș numai Silvia.

³ Valerius Antias la Sext. Aur. Victor pag. 19.

Nuorii și tunetele ce erau în giurul ei imprășciându-se, dîul Mars a cuprins-o în brațe, dar după ce Rheiei i-a venit în fire, dîul deloc a mângâiat-o spuindu-și numele și asigurându-o, că din ea se vor nașce prunci demni de tată¹. Regele Amulius îndată ce a înțeles, că preutésa Rhea Silvia a născut gemeni, deloc a poruncit, ca să-i ducă la rîul ce curge aprópe și să-i arunce în el. Atunci aceia, cărcera li s'a poruncit acésta, aprópe de rădăcinile muntelui Palatium, au aruncat pruncii în albia rîului Tiberis, carele atunci crescuse de ploi mari. Și Faustulus, păstorul al acelu ipregiur urmărind pe trimiși, deloc cum cu scăderea rîului Tiberis vede albia, în care erau pruncii, se retrase la arborele de dafin (ficus ruminalis); iară prin vaietul pruncilor lupoica fu chlamată și acésta deloc a ieșit din tufiș și s'a dus la prunci; mai întefu lingéndu-i i-a 'spériat, pe urmă și-a rădicat ugerile și le-a intins țitele ca să sugă. Atunci Faustul se scobóre, îi rădică și-i predă Acei Larenției soției sale, ca să-i nutrască².

Acca Larenția i-a nutrit și pruncii aceștia s'au chlamat Romulus și Remus. Moșul lor Numitor a înțeles acésta și pe sub mână a dat tóte, ca să crescă pruncii; iară când pruncii se făcură capaci de o invetătură liberală, au fost duși în orașul Gabii, aprópe de lacul Regillus, ca colo să invete literile grecești și latine³.

8. Numitor.

Indată ce pruncii se făcură juni. Romul a esperiat dela Faustul educătorul seu, că cine i-a fost moș, cine i-a fost mamă și că ce s'a făcut de ea și Romul atunci cu păstorii adunați a pornit la Alba Longa, aci a ucis pe Amuliu și pe moșul seu Numitor l'a pus pe tron. Astfel pieré Amulius, după ce a domnit 44 de ani în Alba Longa, capitala Latinilor.

După acésta junii se sfătuiră, ca să zidescă și ei cetate pe locul unde furé espusi, care să intrécă orașele Laviniu și Alba Longa și în care ei să domnescă cu asemenea drept. Romul, locul cel mai acomodat l'a ales pe muntele Palatin și a vrut ca cetatea nouă să se numescă Roma, iară Remus o voiá pe muntele Aventin, ce erá de 1005 pași îndepărtat și voiá ca cetatea să se numescă Remuria⁴. Nici au finit cërta între ei, ci au chlamat pe moșul lor Numitor, ca să-și spună arbitriul seu; iară acestuia i-a plăcut, ca de judecătorii acestei controversie să chlamé pe deii nemuritori, așa, că căruia dintre frați i se vor arată mai întefu auspiciile norocóse. acela să zidescă cetatea, să o numescă după numele seu și în ea să aibă puterea mai innaltă regescă.

Și când Romul auspică pe Palatin, iară Remu pe muntele Aventin, mai întefu din partea stângă a lui Remu s'an vedut 6 vulturi sburând la olaltă și atunci Remu a trimis soli la Romul, cari să-i deie de șcire că lui i s'a dat auspiciile, prin cari i se demândă, ca el să zidescă cetatea și pentru acésta Romul să vină la el. Și când Romul venise și auđise tóte; dar eu — răspunse — 12 vulturi îți voi arată! și îndată 12 vulturi se și arătară urmați de fulgerele cerului și de tunete.

¹ Fabius Pictor lib. I. și Vennonius, dar Marcus Octavius și Licinius Macer spun că Amuliu unchiul a fost în pădurița și că a comis peccatul.

² Ennius lib. I. Caesar II. la Sext. Aur. Victor.

³ Despre Rea Silvia, unui diș, că a fost pusă în lanțuri și aruncată în temniță, alții, că a fost îngropată de vie după datină precum pedepsiau pe Vestalele peccătuitoare.

⁴ Ennius la Cicerone I de divinatione: Cartabant urbem Romam Remuramne vocarent, omnis cura viris uter esset induperator.

Atunci Romul îi dîse: «Reme! ce afirmi tu cele trecute, când veđi cele de față!» — Și Remu a înțeles, că el a gătat-o cu regatul.

Romul atunci s'a rentors la muntele Palatin și cu păstorii adunați a făcut un val (șanț) în 4 colțuri, ca să întărească locul unde se va zidi cetatea și acesta s'a întemplat în ziua Parilielor, serbătorea păstorilor (XI Kalendae Mai) și după ce zidi cetatea, o numi după numele seu: Roma¹ și pentru ca mai tare să o întărească prin legi, decât prin ziduri, a adus lege: ca întăriturile să fie sante și nime să nu sară peste ele, pentru că cel ce sare peste ele, ca inimic va fi omorît! Remu rîdîndu-se a sărit peste val, și se dîce că atunci a fost omorît de Fabie Celere sutașul². Romul a mai lărgit cetatea prin aceea, că între doue pădurițe (duos lucos) a deschis asil și a iertat, ca acolo să se așede cine vré. Zidirea Romei de regulă se pune la an. 753 ant. Cristos.

Ací ne despărțim de epoca tradițională și intrăm în cea istorică.

(Finca va urmá.)

AT. M. MARIENESCU.

Povestea unui om leneș.

— Că erá odată într'un sat un om grozav de leneș; de leneș ce erá, nici imbucătura din gurá nu și-o mestecá. Și satul vedînd că acest om nu se dá la muncă nici în ruptul capului, hotári să-l spîndure pentru a nu mai dá pildá de lenevire și altora. Și așa se aleg vre-o doi ómeni din sat și se duc la casa leneșului, îl umflá pe sus, îl pun într'un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dînsul la locul de spîndurátore.

Așá erá pe vremea aceea.

Pe drum se întînesc ei cu o trásurá, în care erá o cucóná. Cucóná vedînd în carul cel cu boi un om, care seméná a fi bolnav, întrebá cu milá pe cei doi țărani dîcînd:

— Ómeni buni! se vede că omul cel din car e bolnav, sërmanul, și-l duceți la vr'o doftoróie undeva să se caute.

— Ba nu, cucóná, respunse unul dintre țărani; să ierte cinstită fața dumneavóstrá, dar aista e un leneș care nu credem, să fi mai avînd päreche în lume; și-l ducem la spîndurátore, ca să cruțám satul de un trîndav.

— Alei! ómeni buni, dîse cucóná înfiorîndu-se; pécát, sërmanul, să morá ca un cîne fără de lege! mai bine, duceți-l la moșie la mine; iácátá curtea pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar plin cu posmagi; ia așá pentru impregiurári grele, Dómne fereșcel!

— A mîncá la posmagi, și a trăi și el pe lângá casa mea; cá dór șciu că nu m'a mai pierde Dumne-đeu pentr'o bucáțică de pîne. Dá, sîntem datori a ne ajutá unii pe alții.

— I-auđi, mîi leneșule, ce spune cucóná; cá te-a

¹ Dela 4 colțuri, Roma cea mai vechiá s'a numit Roma quadrata. Ennius la Festu: Et quis exstiterat Romae regnare quadratae. — Timpul fundării Romei la C. Vel. Paterculus in Hist. Romana lib. I. cap 8. Sexta Olympiade post duo et viginti annos prima constituta fuerat Roma.

² Licinius Macer lib. I. la Sext. Aur. Victor p. 23. Quod Remus irridens transilivit et a Celere Centurione rutro (vel rastro) fertur occisus. Egnatius lib. I. dîce, că Romul și mai târđiu a vedut pe Remu. În mitologia romaná este credința, că sufletul lui Remu și după mórte a umblat. La Liviu lib. I. cap. VII. se dîce, că Romul a omorît pe Remu.

pune la coteț într'un hambar cu posmagi, dîse unul dintre sáteni. Iaca peste ce noroc ai dat, batá-te întu-nericul să te batá, uriciunea ómenilor! Sai degrabá din car și mulțameșce cucónei cá te-a scăpat dela mórte, și-ai dat peste belșug, luându-te sub aripa dumisale, Noi gándiam să-ți dăm sopon și frînghie. Iar cucóná, cu bunătatea dumisale, îți dá adápost și posmagi; să tot trăești, să nu mai mori. Să-și pue cineva obrazul pentru unul ca tine și să te hrănescá ca pe-un trântor, mare minune-i și asta! dar tot de noroc să se plîngá cineva. Bine-a mai dîs, cine a dîs cá, boii ará și caii mînâncá. Hai, dá respuns cucónei, ori așá, ori așá; cá n'are vreme de stat la vorbá cu noi.

— Dar muieți-s posmagii, dîse atunci leneșul cu jumătate de gurá, fără să se cárnescá din loc.

— Ce-a dîs? întrebá cucóná pe sáteni.

— Ce să dîcá, milostivá cucóná, respunde unul, ia întrebá, cá muieți-s posmagii?

— Vai de mine și de mine, dîse cucóná cu mirare; încá asta n'am auđit! Da el nu póte să și-i móie?

— Auđi, mîi leneșule: te prinđi să moi posmagii singur, ori ba?

— Ba, respunse leneșul. Trageți mai bine tot înainte; ce mai atáta grijá pentru astá pustie de gurá!

Atunci unul dintre sáteni dîse cucónei:

— Bunătatea dumneavóstrá, milostivá cucóná, dar de giaba mai voiți a stricá orzul pe gáșce. Vedeti bine, cá nu-l ducem noi la spîndurátore numai așá de flori de cuc, să-i luám náravul. Cum chitiți? Un sat întreg n'ar fi pus óre mîná dela mîná, ca să póta face dînt-r'ensul ceva? Dar ai pe cine ajutá? Dór lene-ai împérátésá mare; ce-ți bați capul!

Cucóná atunci cu tótá bunavoință ce avea, se le-hámáteșce și de bine-facere și de tot, dîcînd:

— Ómeni buni, faceți dar, cum v'a luminá Dumne-đeu!

Iar sátenii duc pe leneș la locul cuvenit, și-i fac felul. — Și iacă așá au scăpat și leneșul acela de sáteni și sátenii aceia de dînsul.

Mai poftescá de-acum și alți leneși în satul acela, decá le dá mîná și-i ține curéua.

Ș-am încálecat pe-o șea, și v'am spus povestea așá.

IOAN CREANGĂ.

Superstițiuni și credințe americane.

Pete albe pe unghie însemnézá noroc.

Acela care citeșce inscripțiunile de pe monumentele morméntale își pierde memoria.

E reu și dáuitor pentru copil, decá legeni légá-nul gol.

Când cineva mînâncá ceva în timpul când se trag clopotele la o inmorméntare, nu e bine, căci capétá dureri de másele.

Se prevede nenorocire, când șórecele róde redingota.

Cine are dinți rari, trebuie să emigreze, căci în patria-i n'are noroc.

Un copil mai mic de un an, să nu fie adus în pivniță, căci devine fricos.

Cine se mutá într'o casá zidită de curênd, să introducá mai înainte de a ședé în ea, o mătúră nouá și niște pîne; altmintrelea îi merge reu.

Cine incaltá din greșélá un ciorap întors, în aceea dî îi merge reu.

Decá cineva stránutá în revêrsatul đorilor, acela va capétá un cadou.



Elena D. O. Sevastos.

Siluetă literară.

Stătură mijlocie, vârstă între 20 și 30... de ani, (o femeie nu se știe nici odată precis de ce vârstă e); fața mare, plăcută, brună; ochii vii, șerpuitori, căutând adesea pe sub gene, dar și adesea drept înainte; părul negru strălucitor, rățat bărbătește, cu cărarea la o parte; sprintenă, dar încălată; glas puternic, dar dulce, mângăios, *quassî* plângător; haine mai ades cernite, simple, prea simple, — dar mai ales nici umbră de... turnură. Iarna căciulă pe urechi, véra pălărie de pae fără fioncuri și zarzavaturi. Mers grăbit, cu ochii înaintea pașilor, cu vravuri de cărți, hârtii și alte puricale sub suoră.

Acestea ca exterior.

Caracter blând, deschis, rare ori cam — pișan. Prietenosă cu totă lumea și pentru totă lumea; vorbă multă, interesantă, pasionată... o adevărată *gură-bogată*. Talent literar-universal; cu artele nu prea bate; cu lucrul chiar se... bate. Dela ideile ce ș-a format odată nu se abate. O memorie de *primo-cartelo*; pasiune și ușurință de a învăța și cunoșce tot.

A învățat până la universitate. — și aci încă din când în când se mai abate ca să mai învețe câteceva. Cunoșce multe limbi streine, dar îi place mai cu sémă cea grecescă — căci domnișóra Sevastos, după cum și pronumele o arată, e de origină din țera lui Homer, Evripide, Othon, Marco Botzaris, Papamihalopolo ke ta lipă, ke ta lipă; — dar, de și din ném-résném grecă o fi, astăđi e mai bună româncă și mai folositoare țerei românești decât multe alte dómne și domnișóre ce se scobor perpendicular din divul Traian, și din prea diva Lucreția.

A călătorit, mai ales cu căruța fără răzóre cu un cal, prin lungișul și curmezișul țerei românești, prin Dobrogia, prin Transilvania, Bucovina, Basarabia; a ascultat, a cules în memorie, sêu a pus pe hârtie tot ce a auđit vorbind și povestind țeranii: cântece și descân-tece, istorii și povești, adevăruri și minciuni, parabole și proverbe, lécuri și vrăji, cimilituri, pataranii, bazaconii, cum se cunosc găinele grase și vacile cu lapte bun, cum se aședă castraveții la murat sêu slânina la afumat, și câte și mai câte și mai cu perdea și mai fără.

Din câte a auđit, a scris și publicat până acú:

1. Mai multe sute — (decă n'a fi ajuns mia, are s'o intrécă în curénd) de cântece poporane;
2. «Nunta la Români», — scriere premiată de prea onorata Academie Română, — lucru cu totul es-traordinar în țera românescă, căci dra Sevastos pe când căpétase premiul, și acum chiar, nu a fost și nu este membru al acelei Academii;
3. «Călătoriile sale prin țera Românescă»;
4. «Povești»;
5. «Nașcerea la români»;
6. «Mórtea la români»;
7. «Anecdote din popor»;
8. «Legende», și altele câte și mai multe, lucruri literare scóse din inima și gura românului, și redade ochilor și minței lui, după ce au fost țaselate cu mă-estria talentului și a peniei unei scriitoare ca acésta.

Muncește veșnic pentru a scrie tot ce știe... și n'o să mai mântue lucrul acesta nici odată.

Isvorul minței sale e din acele ce cu cât iei din el cu atât sporește mai mult. Când nu scrie, alérgă la tipografii să observe tipărirea celor ce a scris; se nă-căjește mult că zețarii îi fac sute de greșeli la fiecare đeci de rënduri de zaț; și ar dorí ca tóte tipografiile să nu aibă de tipărit decât... scrierile sale.

S'a hotărít să nu se mai mărite, pentru că șciind proverbul:

— «Unul ca toți și toți ca unul», a putut constată că acel *unul* nu erá decât *ca toți*.

Semne particulare: Când se apucă de scris, de corectat sêu de alte treburi literare, uită să mănânce, să bé, să se odihnescă, să dórmă, — tot în fine — câte 24 ciasuri dearéndul.

QUIDAM.

Congresul studenților la Buzeu.

II.

Serata.

Încă dela ora opt publicul se porní incet în sala «Moldavia» unde avea loc concertul.

La ora 9 sala erá literalmente plină, Logile gar-nite cu tot ce avea Buzeu mai gingașu și mai deosebit.

Programul a fost din cele mai variate. S'a deose-bit drele Popovici și Poenaru; domnul Zotu și dl Popo-vici care au esecutat cu maestrie mai multe bucăți fru-móse din diferiți autori pe vióră și la piano; asemenea au secerat mulțimi de aplause domni Vaida, student transilvanean, Dragomir, Liciu, Mărunțeanu, Demetriad Toncescu etc. etc.

La ora 12^{1/2} publicul s'a retras ducénd cu sine suvenir din cele mai plăcute.

La Monteouru.

Un cortegiu imosant de peste treiđeci de trăsuri sburá peste câmpul ce desparte satul Monteouru de Buzeu. Priveliștea erá din cele mai încântátóre: în de-pártare munții își scáldau piscurile lor ascuțite în po-leiela arginție a sórelui: păduri care se vedeau ca niște mase enorme, negre, dealuri acoperite cu verdéță etc.

La Monteouru așteptá o bandă de lautari care in-toná neobositul marș, «Deșteptă-te Române».

Ne-am dus în corpore de am vizitat biserica sa-tului, puțurile de păcură, instalația de băi ce o prepará pentru véra viitore domnul Monteouru, de aci am tre-cut la mésză. Fiecare student își avea tãcamul cu nu-mele seu scris pe Menu.

Mãncare fórte alésă ca și vinul negru scos chiar din pivnițele domnului Monteouru.

Toasturile au fost fórte multe. S'a bęut pentru rege, pentru ligă, pentru românii din Transilvania, pen-tru filantropul domn Monteouru, pentru Grigore Brătian, pentru unirea țerilor surori etc.

Domnul Demetriad, primarul Buzeuului de asemenea a ținut un toast fórte animat spuind că se simte fórte fericit gásindu-se în mijlocul unei tinerimi atât de en-tusiaste care va fi viitorul României și dela care se așteptá să dea róde spornice și bune. Domnul Stefá-nescu Gónzá a ținut un toast pentru presă, al carei representant erá și dnia sa, a spus că presa este totul, într'o țéră și că numai prin presă se póte ajunge ca

ideile mari să se realizeze, de aceea presa nu trebuie neglijată, ci susținută cât mai mult, căci numai printr-însa visul nostru se va realiza. Aceste din urmă cuvinte au fost iarăși primite de o salvă de aplauze prelungite.

După mesă studenții au mulțumit dlui Monteouru de marea amabilitate ce a avut de ai ospăta și s'au suit cu toții în trăsurile care au pornit spre Buzeu.

Stégul galben făcut de domnul Monteouru s'a dat studenților din Transilvania.

GR. MĂRUNȚEANU.

Miron Costin la curtea polonă.

Nefericitul cronicar și bărbat de stat al Moldovei, Miron Costin, a avut o viață foarte sdruncinată, care în urmă s'a sfârșit prin o tragedie grozavă, căci la porunca lui vodă a fost arestat chiar dela cadavrul soției sale și apoi decapitat.

La stăruința neobositului nostru academician dl V. A. Urechiă, i s'a ridicat la Iași o statuă. Aceasta are două basoreliefuli: una arată arestarea lui Miron Costin, cealaltă ni-l infățișează la curtea polonă, cetindu-și poema.

Ilustrațiunea din fruntea foii noastre reprezintă scena din urmă.

O frumusețe spaniolă.

Femeile spaniole sînt vestite de frumoase. Ele au stîrnit luptele legendare ale cavalerilor, cari ș-au jertfit bucuros chiar și viața pentru un suris.

Brune, cu sângele ferbinte, cu foc în ochi — ele aprind chiar și astăzi dorul de luptă.

A doua ilustrațiune este un tip de ideal de asemenea frumuseță.

LITERATURĂ și ARTE.

Portretul lui Șaguna și al lui Cipariu. Asociațiunea transilvană hotărîse ca să se facă portretele președinților ei. Pentru îndeplinirea propunerii comitetul a ales o comisiune, care a îngrijit ca portretele să se execute bine și frumos. Comisiunea le-a comandat la atelierul «Urmașii lui Filip Schäfer» în Viena, care a și isprăvit portretul lui Șaguna și al lui Cipariu. Aceste portrete au și sosit în luna trecută la Sibiu. Comitetul a decis să le așeze în mod solemn în sala festivă a școlii de fete cu internat a Asociațiunii.

Trofeul dela Adam Klisi. Se comunică următoarea descriere a trofeului unde se află monumentul Adam Klisi. Trofeul se află la o distanță de 55 kilometri de Medjedi și situat pe un deal: între cetate și trofeu se ved urmele unui drum din care s'ar banui că trofeul e al lui Constantin cel Mare, iar nu al lui Traian. Mai ales că atât monumentațiunea care este după stilul secol. al 4-lea cât și bustul statuat după trofeu este al lui Constantin cel Mare; bustul este fără cap, capul înse este sculptat în mic pe scut, și sîmănă în tocmai ca statua lui Constantin cel Mare care se găsește la Constantinopole și care e reproducă în opera lui Duruy despre Istoria Romanilor (vol. VII). Doue eclesii cu doue altare bine vedute se găsesc la dreapta și la stînga intrării dinspre răsărit, iar la apus un mic cavou unde se aprindea candela pentru leturghie. Pe monumentul Adam Klisi se află incipțiune lângă pîrta

dela răsărit, aproape de bustul statuar al lui Constantin, care se traduce așa: În spre dovedirea libertății și siguranței romane sub domnia noastră Fl. Val. Constantin (și...), drept credincioși, fericți, eterni, auguști, prin a căror virtute și provedință, domolindu-se peste tot popoarele gîntilor barbare, spre întărirea apărării hotarului chiar cetatea Tropeenilor, luându-se auspiciile (sacramentali) cu fericire s'a construit. Petru Anirianu bărbat prea strălucit și Iulius Iulian bărbat prea eminent fiind prefectii pretorului prea inclinați totdeauna divinității lor.

Cărți de știință. Au eșit de sub tipar: «Elemente de fizică» de Petru Poni, membru al Academiei Române, profesor la universitatea din Iași. Edițiunea a V-a revădută și adausă, cu 252 figuri în text. Prețul 5 lei. — «Curs elementar de chimie» de dr. C. I. Istrati, profesor la universitatea din București. Cu 222 figuri în text. Prețul 5 lei. — «Introducere la Psihofizică» de Stef. C. Mihăilescu, profesor la București. Prețul 3 lei 50 bani.

Țiar nou. *Lupta Națională*, un nou țiar săptămânal, a apărut la Brăila.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Iovian Mureșianu, teolog absolvent și dșora Lucreția Urdea s'au cununat la 24 septembrie în Cernatul-Săcelelor. — *Dl Romuș Verzea*, teolog absolvent, s'a logodit cu dșora Octavia Chiornița la Cuciulata.

Asociațiunea transilvană va ține adunarea sa generală la Năsăud în 22 octombrie n. și zilele următoare, sub presiunea vicepreședintelui dr. Ilarion Pușcariu. Intîiu se va ține parastas pentru George Barițiu, apoi va urmă deschiderea adunării, care va avé să alegă și pe fiitorul președinte

Ducesa d' Edimburg la Sinaia. Mama moștenitōrei tronului României, ducesa d' Edimburg a sosit de curînd la Sinaia. La Predeal a fost intîmpinată de regele Carol, cu principele Ferdinand, principesa Maria și principesa Victoria, cu suite mari. Ducesa eră întovărășită de ficele sale principesele Alesandra și Beatrice. În tot lungul drumului dela Predeal și până la Sinaia. mulțimea eră adunată prin gări și prin dreptul caselor de prin sate, spre a salutá cu respect venirea în România, pentru întîia-dată a mamei moștenitōrei tronului. La gara Sinaia s'a făcut o primire strălucită, apoi s'au dus toți la mănăstire, unde au ascultat serviciul divin. După sevrșitul slujbei familia regală și ducală a mers la castelul Peleş unde ducesa va petrece mai mult timp.

Deschiderea anului judecătoresc în România. La 1/13 septembrie curtea de casațiune din București a ținut audiență solemnă, sub președința dlui C. E. Schina, primul președinte. Dl Ciru Oeconom, procuror de secție, a pronunțat un discurs despre ape și asigurarea lor prin legiuri; întîiu a constatat folosul și importanța apelor, apoi a accentuat necesitatea d'a le scuti prin legi. În sfîrșit a respuns prim-președintele dl C. E. Schină, declarînd anul judecătoresc deschis.

OGLINDA LUMEI.

Bucătăria împăratului Vilhelm al II-le. Împăratul Vilhelm al II-lea al Germaniei, e un dușman neîmpăcat al francezilor. Cu tōte acestea a renunțat la tradițiunile șila a ursa și și-a modificat bucătăria pu-

nënd ca bucătar-șef pe un francez. E cunoscut deja, că tinerul suveran la sosirea sa pe tron a hotărît ca în bucătăria sa să nu fie decât nemți. De astă-dată împăratul a întors lucrurile și a angajat din nou bucătari francezi. De altminterlea trebuie să se știe, că încă de pe vremea lui Frideric cel mare, suveranii germani ținneau foarte mult la bucătarii francezi. Decedatul Vilhelm I, bătrânul împărat, avusese ca bucătar pe Urban Dubois, care a și publicat un memoriu asupra gusturilor suveranilor germani. Dubois acesta are un băiat, la care ține foarte mult actualul împărat al Germaniei.

Musica viitorului. Musica viitorului, — după cum se numește mucica lui Wagner — își are deja și trecutul, căci au și început jubileurile ei. În anul trecut s'a serbat jubileul de 50 de ani a operei «Rienzi». Anul acesta s'a implinit 50 de ani de când a vădut lumina rampei, pentru prima oară, opera «Der Fliegender Holländer». La 2 ianuarie 1843, această operă a fost reprezentată pentru prima oară la teatrul curței din Dresda. În anul 1895 se va serba jubileul de 50 ani a operei «Tamhäuser». Trecutul operei «Meistersinger» este abia de 25 ani. Dela 21 iunie 1868 abia trecu 25 ani, de când s'a dat prima și memorabila reprezentație a operei «Meistersinger» în teatrul curței din München, sub auspiciile lui Ludovig al II-lea, al Bavariei. La pupitrul de dirigințe se află vestitul Hans de Bülow, iar corul eră dirigit de Hans Richter. Pentru rolul principal din operă, a fost invitat Franz Betz dela opera regală din Berlin. Regele Ludovig a invitat pe Richard Wagner să asiste la acea reprezentație, lângă densusul în loja regală, ceea ce a făcut foarte mare senzație în public. Bülow telegrafia încă în acea seră chiar după terminarea reprezentațiunei, unui prieten al seu următoarele cuvinte: «Horațiu lângă Augustus în lojă».

Insurat de 12 ori. Rusia în cronicile sale face o mare concurență Americii. Pe când în totă lumea se proclamă necesitatea divorțului, iacă casul unui tiner rus care se cunună cu 12 femei. Ioan Mateuschottis, un foarte frumos tiner de 32 de ani, pôte să se laude că a condus în spațiu de 3 ani la altar o duzină de femei, cari tôte sunt astăzi vii și sănătoșe. Acum 3 ani, Mateuschottis se decise de a-și consacra tôte forțele sale poligamiei spre a-și procura — dice el — o viață liniștită și igienică. El se provădu cu o cantitate de documente... false, lucru care în Rusia nu e greu de obținut, apoi lăsă ca restul să-l facă arta sa de a-și schimbă fața după gust. Ivan călătorii din provincie în provincie — mai cu sémă în regatul Poloniei — din oraș în oraș: Căpeta informațiunii despre partidele cele mai bune, se introducea foarte corect în casele cele mai bogate și întreprindea imediat cele mai interesante romane amorose, cari sfârșiau totdeauna cu cununia... Și cununia veniă în tôte casurile foarte repede... căci frumosul Ivan n'avea timp de pierdut... după două luni de curte... aide la altar... După luna de miere tinerul dispărea într'un mod neprevăduț luând cu sine tôte obiectele de valoare și cât putea mai mulți bani. Pe când abandonata și părinții ei își căutau porumbelul care-și luase sborul, Ivan eră deja în alt oraș, unde se căsnii să facă o nouă căsătorie. Dar urciorul nu merge mereu la apă fără să se spargă. La Lonno, pe când Ivan contractă o căsătorie — a 12-a — patru din legitimele sale jumătăți, intrară de-odată în biserică și se aruncară asupra bietului ginere. E ușor de inchipuit scena ce urmă... Ivan fu arestat și acum așteptă ca resbunarea celor 12 neveste păcălite să se abată asupra capului seu. Nefericitul!

Progresele diaristicele americane. «New York Herald» și-a transferat biourourile sale în noul palat construit între a 35-a și a 36-a stradă din New-York. Acest diar a fost fundat de James Gordon Bemeet, tatăl proprietarului actual, care făcu să apară primul numer la 6 mai 1835, într'o casă sărăcăcioșă din Wall Street și foarte miserabil mobilată. Ce voiajui, triumfal numai în 58 de ani! Herald este astăzi cea mai bogată gazetă din lume, și are un serviciu telegrafic care-l pune în comunicație cu Europa. În acelaș cartier în care este «Herald» mai sunt încă alte trei diare, cari și ele din punctul de vedere financiar de și nu stau așa de bine ca ssumitul diar, dar nu se pot plânge de lipsa de bani.

Statul major femeesc în armata germană. Statul major al trupelor împăratului Vilhelm nu numără mai mult de 8 ofițereșe, dintre care 7 sunt dame și o fată mică, oficial având brevetul de colonel. Aceste ofițereșe sunt: împărătesa Frederic, decana armatei femeine, care este din 1861 în posesia gradului ei; prințesa Frederic-Carol, veduva prințului Rouge, vine în a doua linie pe această listă și regina Victoria ocupă al treilea rând. Apoi vin în ordinea numirilor: prințesa Albert a Rusiei, femeia regentului din Brunswigh; împărătesa Germaniei numită acum doi ani; ducesa de Conaught, ficia prințului Frederic-Charles și regina regentă a Țărilor de jos. Mica fată care figurază pe cadrele armatei germane este tinera regină a Olandei. Ducesa de Edimburg, care este colonelă în armata rusă face parte din statul major particular al împăratului Vilhelm.

Orașul Chicago. În 1830 orașul Chicago eră un mic cătun cu 70 de locuitori; în 1850 poporația se ridică la 30 de mii de suflete; în 1870 la 300 de mii, în 1890 la un milion și jumătate de suflete. Pe an se face în Chicago comerț în valoare de peste 7 miliarde (7 mii de milioane) de franci. Centru orașului e plin de biourouri comerciale, cari au plătit localul, pe care sunt zidite, cu 12,000 de franci pentru un metru pătrat. Strada principală e lungă de 35 de kilometri. În anul trecut s'au construit 11,085 de case, dintre cari cea mai mare parte sunt cu câte 12—20 de etaje. Cea mai mare casă e înaltă de 80 metrii, și are o lungime de 44 de metri și lărgime de 25. Are 17 etaje și a fost construită iernă în timp de o lună. În Chicago decă unui om nu place în vre-o parte a orașului, apoi se mută cu casa cu tot. Casa e puse pe bârne mari și transportată în care mahala vrei. În chipul acesta sunt transportate și edificii cu câte 3—4 etaje. În sfârșit acei care se vor duce la espozitiie vor vedé tôte acestea, dar ar fi bine să se ducă cu punga plină, căci deja de pe acum o odaie numai pentru dormit costă 20 de fr. pe noptă iar hrana costă cel puțin 30 de fr. pe di de persoană.

MENAGIU.

Spelatul flanelor, fără a se strîmtă. Cel mai simplu este de a pune flanela în o albie (copae) mică a se tăia de asupra săpun alb foarte mărunt cantitate suficientă, în urmă să se tórne apă fierță în deajun pentru a umplé albia. Purtați flanela în această săpunel cât de mult, fără a o frecă prin mâni, căci această operație strîmtéză stofele de lână. Când vedeți că s'a curățit, să o scóteți cu un băț și să o puneți să se usuce la umbră, după ce mai întei va fi clătită bine în apă rece, tot fără a fi frecată séu stórsă. — Aplicând sistemul de mai sus, de și flanela remâne în starea sa nouă.

mală tot își perde culórea albă și devine puțin galbenă. Pentru a evita acesta, se adaugă la săpunelă pentru fiecare litru de apă o lingură de făină albă, séu și mai bine de gumă arabică. Se lasă flanela să ședă în această baie o oră și pe urmă se spală, după metoda indicată mai sus. — Alt metod usitat în fórté multe localități este următorul: La fiecare litru de apă cu săpun se adaugă 12 grame cristalluri de sodă. Flanela se întinde pe o scândură și se frécă cu o perie de cai cu această apă peste tot. Nici sub un pretecest nu trebuie frecată cu mâna, căci de sigur se va strînge. După ce s'a frecat bine, se clătește în apă rece. Se pune flanela între doue cârpe (petece) curate și uscate, care absorb umeđela din ea. În urmă se calcă cu un fer, care să nu fie prea ferbinte; în fine se lasă a se uscă la umbră pentru a perde tótă apa din ea.

A face să dispară gustul de mucegaiu la vinuri și butóie. Pentru a scăpă de mucegai și de miros, trebuie mai întéu desertat vinul în un vas curat și să se tórne în vin o jumătate chilogram untdelemn de măslina próspete. Astupată bine vrana, să se rostogolască butoiul fórté repede de mai multe ori. Untdelemnul absorbé materiile cu miros neplăcut și vinul recapătă gustul seu natural. Untdelemnul lăsat în butoi nu face nici un reu vinului; din contră-l preservă de contactul aerului prin urmare de posibilitatea de a se mai alterá. — Nu toți posed inse butóie pentru a puté transvasá vinul; atunci se lasă vinul tot în vasul seu mucegăit și se cumpără pentru fiecare hectolitru de vin, câte 100 grame făină de muștar; această făină pusă în vin, absorbé cá prin minune gustul seu, și lasă vinului adevératul seu gust plăcut. — Afară de mucegai se mai întemplă ca primăvéra și véra un vin chiar bine întreținut să se întórcă, séu se încălđește, fără ca posesorul să-i póta cunóșce cauza. Acestă stricare momentană a vinului provine din cauză că se forméză o cantitate de subcarbonat de potasă prin distrugerea materiilor colorante și sărurilor tartrice, elemente principale ale vinului. Pentru a restabilí acest vin, trebuie pus în butoiu pentru fiecare hectolitru vin câte dece grame acid tartric procurat la farmacie. Imediat vedem că acidul carbonic se degajéză și vinul reia atât colórea cât și gustul seu natural, iar tartratul acid se depune la fundul butoiului. — Décă din întemplare nu s'a luat precauțiunea indicată mai sus și vasul a apucat a prinde mucegaiu, se va luá atunci dela farmacie 300 séu 400 grame vitriol (acid sulfuric), cel mai concentrat ce se va găsi, adevă să aráte 1850 la densimetru. Vasul, după ce se va spălă cu apă caldă în interior, se lasă a se uscă bine și în urmă se tórna vitriol în el, se astupá vrana bine și se rostogolește mai de multe ori fórté repede. Vitriolul va atacá numai părțile bolnave, adevă putrede ale vasului și distruge mucegaiul și partea atacată.

Pentru apărarea de rugină a obiectelor de fier și de oțel se recomandă un amestec de 4 părți de untdelemn de bumbac în 20 de plumb topit. Plumbul se disolvă în unsóre, ce se întinde apoi pe obiectul care rămâne poleit.

Felurimi.

Origina valsului. Doue mari națiuni rivale în multe lucruri, își dispută ađi paternitatea dansului cel mai repede. Franța vré ca valsul să-și fi luat nașcerea în Provence, în secolul al XII-lea, sub numele de *volta* și că de aci a trecut în Germania unde fu botezat cu

numele de *valzer*. Nemții susțin că valsul a fost dansat pentru prima oră, în 1790, în Franța sub direcția lor. Dșóra Elisa Voiart, descriind valsul îi face apologia și ăice că singura și adevérata patrie a acestui joc repede este Germania. Dar dșóra Voiart este germană. Dl Blasius, care este francez, susține contrariul în «Manualul complect al dansurilor». El se silește, în a demonstrá cu o doctă disertatie filologică cum neo latinul volta, s'a transformat în barbarul valzer. Valsul după cum are și a avut adoratorii sei, are și cei ce se silesc să-l distrugă. El a fost numit antiigienic, imoral, pervers. Dar în spre necasul acestor din urmă el a fost și este regele balurilor. Delicat, elegant; rafinat, el permite muzicii să desvolte talentul seu și să lase sbor liber inspirației și geniului. Beethoven, Chopin, Ettlíng, Burgmüller, Strauss, toți celebrii muzicanți au scris capod'opere de valsuri.

Obiceiuri arabe. Arabul e considerat ca cel mai evlavios și mai primitor om din lume. Iată câteva detalii date de Oscar Damm asupra chipului cum se pórtă arabii. Când un arab pléca în călătorie ăice cu glas tare. — Slavă și mulțumită domnului! Cei de acasă îi uréză: — Dđeu să se indure de tine! Când o fată séu o femeie frumoșe are «nenorocirea» să se întâlnească cu un ghiaur, fiind cu fața descoperită, ăice — O, nenorocita de mine! Când móre capul familiei, nevestele și copíii se vaită astfel! — Stăpánul meu a murit! Of, cămila mea! Leul meu! cămila casei! Ajutorul meu! Tatăl meu! O, nenorocirea mea. La pórtă casei se adună atunci femeile în doliu și când se revérsă de sérá încep să plângă și să se tânguiescă: — Iá hasrali, hasrali (ce pagubă, ce pagubă)! Ele sânt plătite anume pentru acesta și strigătele lor se amestecă cu lătrăturile cânilor. Tânguirile femeilor duréză tótă nóptea și când ele incetéză din pricina oboselii, păzitorul de nópte (tot arab) se ridică și uitându-se la lună strigă cât póte: — Lăudat să fie viul rege, care nu dórme și nu móre; o Dumneđeule! o veșnicule! Arabii pe cât sânt de primitori și ospitalieri, pe atât sânt de resbunători și de reutácioși când se bat cu cineva séu vreau să omóre vre-un dușman. Atunci nu cruță nimic și décă se întemplă să-și tréntescă dușmanul la pământ nu se lasă până nu-i taie o ureche, nasul, o mână séu un picior. Când bat pe un călător străin ei strigă înainte: — Siljâm alláh fi a du edin adevă: Dđeu să nimicescă pe vrăjmașul singurei religiuni adevérate. De altmíntrelea în Egipt și Asia-mică a început să scađă fanatismul și ura împotriva creștinilor din Europa. În loc să omóre pe străin, călauza séu comerciantul arab zímbește și-i dá mâna cu politetă.

Calindarul săptămânei.

Dum. înainte de Înălțarea crucii, Ev. dela Marcu c. 8, gl. 1, a inv. 7.

Diua sêpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Duminecă 18	Mart. Trofim	1 Oct. Remeg.	6 0/5 31
Luni 20	Mart. Eustațiu	2 Otto	6 1 5 36
Marti 21	Apost. Codrat	3 Ilariu	6 3 5 34
Mercuri 22	S. Mart. Foca	4 Francisc	6 5 5 31
Joi 23	† Zem. S. Ioan Bot.	5 Fides	6 7 5 29
Vineri 24	Mart. Tecla	6 Bruno	6 8 5 28
Sâmbătă 25	Cuv. Eufrosina	7 Amalia Cha.	6 9 5 26

Treiluniul iul—septembre se va încheiá în curénd. Rugăm pe toți aceia a căror abonamente espiră, să le innoiescă de timpuriu. Asemenea sânt rugați și aceia cari primesc fóia, inse încă n'au respuns costul ei, să binevoiescă a-l achitá ăilele aceste.

UMOR și SATIRĂ.

Pomana țiganului.

Remăsese țiganul fără părinți; pe mă-sa o bătușe tat-seu d'o cotonogise ș-apoi murise, iar pe tat-seu îl bătușe Dumneșeu c'un ingheț când venia ierna dela oraș, unde vându-se un cal de furat, de n'a mai vrut să se întorcă singur acasă, ci l'au adus alții și colo șcii... băț, că inlemnise.

Așă, remăind el singur, după povăța unuia și altuia, s'a hotărît să le facă pomana să le fie mai ușor pe lumea ailaltă, că destul greu le fusese p'asta, că se întâmplă des la casa lor de postiau câte două trei zile de postul al mare, chiar in vreme de dulce.

— Hacu pomana ca pomana, se gândi țiganul, dar cu ce s'o fac dumnezeleo, manca-te-aș? ca faina nu-i, slanina p'așiderea, parale... hauliu!... dar când nu le am mai vațut turana!

Se mai necăji el, se mai invêrti, mai incoa, mai incolo, de gēba, nu-l tăia pe el capul cum să facă pomana de loc.

Dacă vëdū și vëdū ca chip s'o brodescă nu e, se apucă și el de făcū trei cruci cât pntū intinde mâna și se rugă lui Dumneșeu să-l indrepte cum o șci el: iar după ce se rugă plecă incotro vëdū cu ochii.

Nu merse țiganul mult așă in neșcire cum plecase, și numai se pomeni pe marginea unei gârle.

— Heca mo, haci fuse!... ho, bata-te dōmne! ca minunat hai fost! Te huita cum ma duse el la gârla ca, vaz dōmne! cu peșce sa cinstesc pentru hodina tetii și mamii.

Și se întorse țiganul înderēt acasă tot in fugă, își luă undița și iar in fugă o porni spre gârla.

Se aședă frumos pe iēiba verde ce covorā malul, puse un pic de momelā de māmăligā rece in cārlig și aruncă undița, cât putū de departe; apoi, in vreme ce așteptā să prindā ceva, se tot rugā la Dumneșeu să-i ajute să pue mâna p'un peșce ma-are mare, care să dea să mânānce să se sature tōtā calicimea, ca să fie de sufletul părinților odată și bine și să-i remāe și lui d'o potolitură de fōme.

In vreme ce se rugā așă, numai se pomeni că-i smuceșce undița. El cum simți așă, cum trase in sus și ridică peșcele pe care cārligul îl apucase de gurā, dar ce peșce!... dōr nu s'a rupt undița de greu ce erā, că de incovoiat se incovoiā de tot. Și când îl repedē peste cap, de frică să nu se rupā sfōra taman d'asupra gârlii și să scape peșcele, cum sta țiganul cu ochii sgārți la el, își pierdū cumpētu și numai decāt se pomeni cu mairaracele in sus și cădū cu capul intr'o mocirlā ce-i erā la spate, dar peșcele îl prinsese și atât ti trebuia lui, incolo... ce-i pāsā de nițel noroiu in pēr?

După ce scōse cārligul din gura crapului — că crap erā — se întorse iar pe marginea gârlii și ținēndu-l cu amēndoue mānele inceph a-l da prin apă, să-l spele — că și el căduse in noroi — iar spelāndu-l ce-i trāznī țiganului prin cap? Nu că ce să-l mai dea el de pomana, că cum a stat până atunci mă-sa și tat-seu fără pomana, or mai sta și d'acolo incolo, și că mai bun ar fi pentru el. Și bucuria că-i venise āst gând îi zbucni in câteva cuvinte:

— I-ha! dumnezeleo, te pacalii: și tu hoț, dar fie ca și iol... Nici pomana nu dau, nici nimic, iac'așă; par' ca ei o să-mi dea mie când oi muri... Ham sa-l

manānc, mare dōmne, cu huntura, ham sa-l fac și n'am sa dau la nimeni, mânca-l'aș, să fiu eu al zgrițuroiului și-al mumii pădurii dac'oi ma da cuiua din el!

Și de inimă bună, țiganul rīdea, săriā 'n loc și cāntā tot spēlānd peșcele, până nu-ș cum i veni bine crapului, și când se smuci odată din rēsputeri, îi alunecā din mână și bāldābāc in apă.

Țiganului din intinsă cum îi erā gura de rīs, remase cu ea căscatā, iar ochii i se holbarā de gândiai că sūnt alte alea, cum se uitā la peșcele, care se invêrti, odată in drēpta, odatā in stānga, și dānd din cōdā porni repede spre fundul apii.

Când își veni in fire din uimirea in care il confundase scāparea crapului, își strīnse undița, puse māmăligā in dāsagā, apoi se sculā de jos și scārpināndu-se pe cap de pecaz, o porni uitāndu-se către cer și dicēnd supērat:

— Pțiu! da da hocara hai fost dōmne, coșcogeamite dumnezelea,

puțina gluma vațuși
și nici d'aia nu șciuși,

iti puseși mintea cu mine, rușine sa-ți fie, că iaca un țigan, și sa spui drept sa fi fost ca tine, ma rușinam da tot sa fiu al zgrițorului, da nu ma rușinam!

DUMITRU STĂNCESCU.

Ci vrei?...

(anecdotă.)

— «Ci vrei?»

«Sunt dator civa la tîni?...»

«Duti dracului, pungași,

«Vi vardist iu-l chem și vini

«Dachi 'n paci nu me lași.

Cum așă strigā jupānul,
Tot fugind mereu 'nainte...
Și-apērāndu-se unul
Ce-l trāgea tot de vestminte.
Ei mergēnd mereu prin piațā
Int'ro stare scandalōsā,
Hop, de-odatā-l scuipā 'n față
Și o ia la sānētōsā.

— «Di cap și-ți fie ticalos,
«Așă ti 'nvēțā, mamā, tatā?...
«Spuni lumi e frumos
«Ca se facā astā faptā?!...

Și stergēndu-se pe barbā
De scuipatul ce-l avea,
O porni cu mare grabā,
Pe cānd toți cu haz rīdea.

M. LEON.

Diletantul — (cātrā profesorul cāruiua i-au dat compozițiile sale spre apreciere). Ce đici dle profesor? pot eu cāpētā ceva editori pentru compozițiile mele?

Profesorul — De sigur 30 bani pentru klgam!

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. ORADEA-MARE.